

PERSBERICHT

17 april 2018

Verslag aan het federale parlement

Beleidsvaluatiecapaciteit van de federale overheidsdiensten

In zijn verslag aan het parlement onderzoekt het Rekenhof of de beleidsvaluatiecapaciteit binnen de federale overheidsdiensten professioneel is uitgebouwd. De audit toonde aan dat de meeste federale overheidsdiensten in meer of mindere mate een evaluatiepraktijk ontwikkeld hebben. Een centrale visie, strategie en organisatorische verankering ontbreekt echter. Het Rekenhof concludeert dat een verdere professionalisering noodzakelijk is. De middelen ontbreken echter voor de uitbouw van een volwaardig monitoring- en evaluatiesysteem en de benutting van beleidsvaluaties wordt beperkt doordat resultaten zelden voor het grote publiek beschikbaar zijn.

Goed beleid trekt lessen uit ervaring en weegt scenario's tegen elkaar af. Voor goed beleid is evaluatie dus cruciaal. De overheid moet voorkomen dat geld wordt besteed aan beleid dat niet of onvoldoende werkt, of dat er programma's worden wegbezuinigd die juist wel goed werken. Door middel van beleidsvaluatie kan de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid worden verantwoord. Beleidsvaluatie is vandaag een gedeelde opdracht van de beleidscellen van de ministers en van de FOD's.

Het Rekenhof onderzocht of de beleidsvaluatiecapaciteit binnen de federale overheidsdiensten professioneel is uitgebouwd. Voorts werd de uitvoering van de beleidsvaluaties in het regeerakkoord van 9 oktober 2014 in kaart gebracht.

De FOD's stellen geen beleidsvaluatieagenda op en de rolverdeling en de onderlinge afstemming tussen de FOD's, de openbare instellingen, Belspo en de kennisinstellingen zijn onduidelijk. Voorts blijven de meeste beleidsvaluaties, ondanks de vele raakvlakken tussen beleidsdomeinen, strikt beperkt tot één domein. Er is weinig of geen samenwerking om beleidsvaluaties over de verschillende beleidsniveaus heen aan te pakken. Dat alles beperkt de mogelijkheden voor de FOD's om daadwerkelijk bij te dragen aan de beleids-, beheers- en budgetcyclus.

Op 1 maart 2017 werd binnen de nieuwe FOD Beleid en Ondersteuning het directoraat-generaal Begroting en Beleidsvaluatie opgericht. Dat vormt een stap naar meer centrale aansturing. De FOD's en de beleidscellen verwachten vooral methodologische ondersteuning van deze dienst en uitwisseling van goede praktijken en geleerde lessen.

Een duidelijk afgebakende evaluatiefunctie ontbreekt. Daardoor worden heel weinig middelen aan beleidsvaluatie toegewezen. Verschillende FOD's hebben de budgetten voor

externe beleidsevaluaties zelfs bijna volledig zien wegvallen. Bij budgettaire druk gaan de werkingsmiddelen prioritair naar operationele taken. Daardoor kunnen de FOD's niet alleen moeilijker interne beleidsevaluaties uitvoeren, maar ook moeilijker monitoringsystemen opzetten, bestaande databanken beschikbaar stellen en analysetools ontwikkelen. Net de beschikbaarheid van data en datasystemen vormt regelmatig een knelpunt bij het uitvoeren van beleidsevaluaties. De audit heeft bovendien uitgewezen dat de uitbouw en exploitatie van zo'n datasystemen een hefboomeffect kunnen hebben. Beleidsmakers die er de mogelijkheden en meerwaarde van hebben ontdekt, zullen immers meer geneigd zijn beleidsevaluaties te vragen.

Midden 2017 was 34% van de in het regeerakkoord aangekondigde beleidsevaluaties afgewerkt en was 40% ervan opgestart maar nog niet afgewerkt. De invulling van beleidsevaluaties varieert echter sterk van FOD tot FOD. Dat komt door de verschillende behoeftes, beleidsdomeinen en manieren waarop met de beleidscel wordt samengewerkt. Deze diversiteit biedt de overheidsdiensten mogelijkheden van elkaar te leren.

De meeste FOD's konden aantonen dat de resultaten van hun beleidsevaluaties nuttig zijn en bijdragen aan de beleidsvorming en -bijsturing. De beleidscellen geven echter weinig feedback over het nut van de evaluaties, waardoor FOD's kansen missen om nieuwe evaluaties zo goed mogelijk af te stemmen op de behoeften.

Een ruimere benutting van beleidsevaluaties wordt daarentegen beperkt doordat de FOD's de resultaten zelden voor het grote publiek beschikbaar stellen. Dat gebrek aan transparantie van resultaten wijst er ook op dat beleidsevaluatie zelden wordt gebruikt om het beleid te verantwoorden.

Het Rekenhof formuleerde een aantal aanbevelingen om beleidsevaluatie een volwaardige plaats te geven in de beleids-, beheers- en budgetcyclus. De minister van Begroting en de FOD BOSA sluiten zich aan bij de conclusies en aanbevelingen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Beleidsevaluatiecapaciteit van de federale overheidsdiensten* werd aan het federale parlement bezorgd. Het is samen met de samenvatting en dit persbericht terug te vinden op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).